

LRKSA OFICIALUS ORGANAS, KATALIKISKAI TAUTISKOS MINTIES SAVAITRASTIS

GARSAS

LITHUANIAN R. C. ALLIANCE OF AMERICA OFFICIAL PUBLICATION

No. 28.

KETVIRTADIENIS, RUGSPICIO-AUGUST 14, 1958

VOL. - METAI 42-JI

Dienos Klausimai

Rugpjūčio 21-24 dienomis Philadelphiaje įvyks suktuvinis 45-sis Lietuvos Vyčių seimas.

JUSTAS PALECKIS NELAISVAS IR LAISVOJ BRAZILIOJ

I Braziliją buvo atvykęs iš Lietuvos Justas Paleckis.

Justas Paleckis ir Brazilijoje atvykęs drauge su 40 Rusijos atstovų.

Būrio lietuvių paragentas, kun. Ragažinskas jam paskambino telefonu.

DOVANOS SENESNIO AMŽIAUS SUSIVIENIJIMO NARIAMS

Vykdamas senio pagedavimą, pavadinti Vykdomajai Tarybai pagerbti senesnio amžiaus Susivienijimo narius.

Tie senieji nariai yra pavyzdžiai jauniesiems nariams.

Skyrimas dovanų yra dar vienas prielaidas, kad Susivienijimas neužmirštą savo narius.

Žemiau telpa sąrašas senųjų narių, kuriems išsiųstos dovanos:

- 17 kp., Wilkes-Barre, Pa. Remeikienė, Marcelė Zupkienė, Marė

ISIDEMETINOS INFORMACIJOS APIE LRKSA APDRAUDAS

MIRTIES ATVEJU, GYVYBES APDRAUDOS BENEFICIJOS PILNAI ISMOKAMOS UZ JAUNAMECIUS PASIEKUSIUS 7 MENESIUS AMZIAUS

Per paskutinius kelis metus mirtingumo patyrimai ir mirimai dėl natūralių priežasčių buvo tiek palankūs, kad įvairių valstybių legislacijos sumažino jaunamečių apdraudų ir mirimų beneficijų išmokėjimų apribojimus.

New Yorko apdraudos departamentas pareikalavo, kad visos fraternalinės organizacijos ar gyvybės apdraudų kompanijos su sausio 1 d., 1957 m., priimtų narys-tės sertifikatus pagal American Men Table of Experience.

Praedant sešių metų amžių iki 15 metų amžiaus, naujos duoklių ratos yra mažesnės negu senosios ratos.

Turint visa tai omenyje, į jaunamečių draudimą verta atkreipti didelį dėmesį.

DAR APIE DVIGUBOS PROTEKCIJOS APDRAUDA

Dviguba protekcia yra termininė apdrauda išduodama priedinės sutarties formoje kartu su reguliārės gyvybės apdrauda įstojant Susivienijimo narys-tėn.

Tokia apdrauda ypatingai svarbi šeimoms asmeniui, nes ji sudaro didesnę fondą ir patikrina didesnę finansinę protekciją šeimai iki vaikai tampa savarankiais.

Tokia apdrauda gali būti pakeista desimties metų laikotarpy nuo išdavimo datos ir bile reguliārės gyvybės ar palikimo klasės apdraudą be medicalinės egzaminacijos.

Labai didelės vertės yra išmokėtos gyvybės apdraudos pasirinkimas ir mes tą paillustruosime dviem pavyzdžiais:

1) 30 metų amžiaus narys, kuriam išduotas \$1,000.00 gyvybės sertifikatas bile klasėje ir kartu išduota dvigubos protekcijos sutartis.

Pagal 35 metų amžį metinės duoklės yra \$10.23 ir ieigu bus mokama per 17-ka metų.

Beneficija yra apribota iki 20 metų ir išsibaigus 20-čiai metų beneficija nustojta vertės.

Kokių dar geresnių verčių bile asmuo gali tikėtis?

"IN UNITY THERE IS STRENGTH"

Mrs. Mary Strupsa

American insurance company. Furthermore, the premiums are much lower in cost.

Let's put our shoulders together and help keep what our parents built.

Mrs. Mary Strupsa

Chicago, Ill.

WASHINGTON—Rugpjūčio 3-čią atvykęs į Washingtoną Kanados krašto apsaugos ministras gen. Peakers turėjo posėdį su JAV krašto apsaugos ministru.

BENECIA, Calif.—Rugpjūčio 8-tą automobilį rado nusišovusį seržantą John S. Ambrose.

WASHINGTON. — Rugpjūčio 8-tą prezidentas įteikė ordiną—Legion of Merit—atominio submarino Nautilus komandieriui W. R. Anderson.

Šią savaitę New Yorke prasidėjo Jungtinių Tautų generalinės esamblėjos specialie sesija svarstymui Artimųjų Rytų problemų.

Beje, pereitą sekmadienį Chruščiovas, kalbėdamas Kubiševė, vėl grumėsi su amerikietiška "naują agresingą karą".

Pavergtoje Lietuvoje

NAUJOS PĖRKELDINIMO PASTANGOS. Vyrčiausioji perkėlimo ir organizavto darbininkų telkimo valdyba prie Lietuvos telkimo valdyba prie Lietuvos ministerių tarybos liepos pradžioje išleido naują atsišaukimą darbininkams iš Lietuvos perkeldinti.

ANT BŪSIMO KAUNO JŪROS KRANTO numatoma pastatyti naują žuvis perdirbimo fabriką.

FORMOSA.—Nacionalinės Kinijos vadovas Chiang Kai Shek pareiškė, kad Rusija ir toliau rengia įvairius projektus laisvoje valstybėje.

KAUNO ZOOLOGIJOS SODĄ atgabenta tigras, strutis ir krokodilas.

BERLINAS.—Rugpjūčio 7-tą U. S. pasiuntė Maskvą protestą dėl rytinės Vokietijos policijos įsibrovimo kaiman, kurs yra amerikiečių zonoje.

GROSSETO, Italija. — Rugpjūčio 4-tą švedų mokslininkas Dr. Johannes Hurlzeler paskelbė, kad du angliakasiai 600 pėdų gilumoje iškasė 10,000,000 metų senumo žmogaus skeletą.

NEWPORT, R. I.—Rugpjūčio 15-tą vietinio uosto vandensiu susitrenkė du tankeriai, kurių vienas—S. E. Graham—gabeno 650,000 galionų gazolino.

BUVĖS VLIKO PIRMININKAS J. MATULIONIS, Liton of Canada Ltd. pirmininkas.

"GARSAS"

OFICIALUS LIETUVIŲ A. K. SUSIVIENIJIMO AMERIKOJE ORGANAS

LITHUANIAN WEEKLY

published by Lithuanian R. C. Alliance of America

Išleina ketvirtadieniais. Redaguoja Matas Zujas

P. O. Box 32 (71-73 S. Washington St.), Wilkes-Barre, Pa.

Redakcija: (rašantiesiems ir korespondencijai) redakcija laisvą sava. Neaprašintus raštus grąžina tik paštom. autoriams prašant.

PASIKALBĖJIMAS SU PRELATU JONU BALKŪNU P. L. B. SEIMO REIKALAIS

Rugpjūčio 7-tą Susivienijimo centro įstaigoje lankėsi LRKSA 106 kuopos narys, Maspetho Viešpaties Ašmėnų parapijos klebonas, įžymus visuomenininkas ir veikėjas prelatas Jonas Balkūnas. Kartu su juo lankėsi svečiai iš Toronto, Kanados, p. Kasaitis, kūrto lanko savo gimines gyvenančius Jungtinėse Amerikos Valstybėse. Susivienijimo sekretorius V. T. Kvetka supažindino svečius su naujomis Susivienijimo patalpomis.

Kadangi prelatas J. Balkūnas yra Pasaulio Lietuvių Bendrumo šeimai, įvykstantį šių metų rugpjūčio 28-31 d., New Yorke, organizacinio komiteto pirmininkas, tadgi ta pačia proga redaktorius M. Zujas turėjo pasikalbėti su seimo reikalais.

Prelate, pasakykite, koks seimo tikslas?

— Paminėti Lietuvos nepriklausomybės akto paskelbimo 40 metų sukaktį. Lietuvos Himno autorius dr. V. Kudirkos gimimo 100 metų sukaktį ir Lietuvos Globėjo šv. Kazimiero gimimo 500 metų sukaktį.

Kaip eina paruošiamieji darbai?

— Labai gerai. Entuziazmas visų pakilęs, visi laukiamieji svečiai.

Iš kur svečių laukiami?

— Laukiami iš visų pasaulio kraštų, kur tik buvusios Lietuvos gyvuoja. Jau yra atvykę iš Australijos, Argentinos, Europos, Kanados, Brazilijos, taip pat laukiami iš Urugvajaus, Kolumbijos ir iš kitų valstybių.

Koks bus seimo sąstata?

— Seimo atstovų skaičius nustatytas 112. JAV turės 40 atstovų, Kanada—14 ir tam padaiduos svečių pratamą savuosiuose miestuose, ypačingai JAV ir Kanadoje.

Kokia bus seimo darbotvarkė ir parengimai?

— Čia jau reikia pasiškinti smulkiau. Seimins tvarkaraštis yra išdėstytas spaudintuose leidiniuose ir jis taip išrodo (su pirmu. prel. J. Balkūno papildymais. Redakcija):

Rugpjūčio 28 d.:

10 val. rytą PLB seimo atidarymas Statler viešbutyje.

12 val. lietuvių spaudos parodos atidarymas Statler viešbutyje, prie Penn station.

Rugpjūčio 29 d.:

4 P. M. lietuvių meno parodos atidarymas Riverside muziejuje, 103rd St. ir Riverside Drive kampas, Manhattan, N. Y. Prievažiuojama IRT Subway.

Rugpjūčio 30 d.:

Visą dieną PLB seimo darbo posėdžiai Statler viešbutyje.

12 val. diena sporto šventės atidarymas.

Iškilmingas PLB Seimo posėdis visuomeninei dalyvaujančiai Statler viešbutyje, 3 val. p. p.

Linkmavakaris Statler viešbutyje, 8 val. vak.

Rugpjūčio 31 d.:

Iškilmingos pamaldos už Lietuvą ir šv. Kazimiero 500 sukaktį.

ties paminėjimas šv. Patriko katedroje, 10-00 val. ryto. Mišias aukos J. E. vysk. V. Padoškis, asistuos kun. A. Kazlauskas ir Anglijos, kun. P. Ražainas iš Brazilijos ir kun. dr. J. Gutauskas iš Kanados. Pamokslą pasakys prel. J. Balkūnas.

Didysis koncertas garsoje Carnegie Hall, 2 val. p. p.

Programą atlieka geriausio JAV ir Kanados senųjų ir naujų lietuvių chorai: Čiurlionio ansamblis, vadovaujama Alf. Mikulskis; Dainovės ansamblis, vadovauja Step. Sodeika; Pirmyn choras, vadovauja K. Steponavičius; Varpo choras, vadovauja St. Gaillvičius.

Solistai: Juzė Kriekštolaitytė, Aldona Stempuzienė, Stasys Baranaukas ir Algirdas Brazis.

Jiems pritaras simfoninis orkestras.

Vargonų muzikos maestro Jonas Zukas gros garaisiais Carnegie Hall vargonais.

Bus atliekami nauji lietuvių kompozitorių kūriniai: B. Marčiūko religinė poema "Kancios Naktis"; Vl. Jakubėno poema "Mano Pasaulis"; St. Simkaus kantata "Atsisveikinimas su Tėvyne"; J. Karnavičiaus operą "Gražina" ir "Radvila Perkūnas" ištraukos; Br. Budriūno "O, Nemune"; J. Zilevičiaus "Laisvės Tėvynei Numylėtai"; St. Simkaus "Lietuviai Esame Mes Gimę"; JAV ir Lietuvos Himn.

Tai pirmas koncertas JAV, kuriam dalyvauja keturi žymiausi mūsų ansamblių jungtiniam chore su simfoniniu orkestru ir vargonais.

Tikietai nuo \$1.00 iki \$5.75.

Rugpjūčio 31 d.:

Iškilmingas PLB Seimo ir jo svečių bankietas, Statler viešbutyje, 6 val. vakare. Dalyvaus Lietuvos atstovs Washingtono, senatoriai, kongresmenai ir aukštieji JAV pareigūnai.

Per bankietą bus išduotos trofėjos rungtynės laimėjusiems sportininkams.

Kalbės Lietuvos atstovas p. J. Kajeckas ir U. S. senatorius Bush is Conn.

Tikietas į bankietą \$10.00.

Atsisveikinimas PLB seimo rengimo komiteto pirmininkas prel. J. Balkūnas parsiėmė vilčių, kad seimo parengimuose turės progos pamatyt gana apšviat ir iš Wyoming Klonio svečių,

UZ PAVERGTŲJŲ TAUTŲ LAISVE

Už pavergtųjų tautų laisvę pasisakė visa eilė žymių asmenų Tarptautinio komiteto krikščioniškaiti kultūrai ginti kongrese. Kongreso pradžia, kaip žinoma, vyko Bonnoje, o antroji dalis Berlyne. Į kongreso posėdžius Bonnoje buvo atvykęs ir Fed. Vokietijos kancleris Dr. A. Edelauer, kuris tarp kitko apgalvėstavo, kad laisvasis pasaulis per mažai įvertinąs komunizmą pavojų visam pasauliui. Kongrese kalbėjo ir Fed. Vokietijos užsienio reikalių ministras von Brentano. Tarptautinio komiteto prezidento pirmininkas ministras Dr. Lindrath ir eilė kitų žymių asmenų. Lietuvius ir apskritai baltiečių vardu pakvietė kancleris Dr. P. Kärlenas. Kongresas padėjo stiprinti kovą už pavergtųjų tautų laisvę tarptautinėje plotmėje (E.).

BUVĖS VLAKO PIRMININKAS PRELATAS M. KRUPAVIČIUS, atvykęs liudytoju Lietuvos gyventojų žudymų byloje Ulme, šiuo metu Wuerttemberge gydomas (E.).

NAUJA SERIJA APLEINK-RAŠČIŲ išleistinėje Berlyne veikiančio "Grūnmo (Tėvyne) komitetas" Vakaruose gyvenantiems lietuviams (E.).

MĄSINIŲ LIETUVOS GYVENTOJŲ ŽUDYMŲ BYLOJE ULME ŽUDOSI PATYS LIUDININKAI

Žudymų vaizdai buvę tokie baisūs, kad patys gestapininkai nebegalėjo miegoti.—Kaip buvo nukankintas Jurgis Gvildys.

Jau trečias mėnuo Ulme eina stambioji byla prieš vokiečių gestapininkus ir kitus pareigūnus, kaltinamus daugiau nei 5,000 Lietuvos gyventojų nužudymu 1941 metais. Čia pranešame apie tolimesnę jos eigą.

Dramatiški incidentai teismo salėje ir už jos

Jei pati byla jau savo kieme ir apimtimi yra dramatiška, tai bylos eigoje būna dar ir atskiri dramatiški incidentai. Keletas jų baigėsi tragiškai—liudininkų nušaudymu.

Vienu atveju liudininku buvo pašauktas buvęs Tiltės gestapo valdininkas ir po karo vėl tarnavęs vokiečių kriminalinėje policijoje Mainze Arthur Genath (1951 m.). Jo aplaushinėjimas buvo numatytas birželio 12 d. Bet jau birželio 11 dieną kiti liudininkai—du jo buvę kolegos Tiltėje—teismui papasakojo, kad Genath aktyviai pasireiškęs šaudant moteris ir vaikus ir tordomųjų kankinime. Vienu atveju nukankinto tordomųjų lauvėnu savo auto mašina nuvežęs į Lietuvą. Mušdavęs suimtuosius.

Vienas liudininkas nusinuodijo, kitas pasikorė

Po akistatos su kitais liudininkais Genath buvo išvestas iš teismo salės jau kaip suimtas. Liepos 5 d. jis Ulmo kalėjime nušudė, nurydamas pocijoną nuodų, kuriuos buvo jau iš anksto pasirūpinęs.

Kelioms dienoms praėjus, kitas Lietuvos gyventojų žudymų dalyvis, sukiamas liudininku ir Dielefeldo teisma, šaukiami nepaklausė, bet nuėjo ir pasikorė. Abu jie, ir Genath ir šis pastarasis, kitų liudininkų buvo apkalinti nusikaltimais Lietuvoje ir prieš juos būtų buvusi keliamą nauja byla.

SS vadas Jaeger nebegalėjęs naktį miegoti, net Himmleris apalpęs

Liudininkai Ulme paliudijo, kad Jaeger kartą prisipažinęs: "Aš nebegaugiu naktį miegoti. Mane persekioja nužudytųjų vaizdai." Būdamas atostogose, jis nebedrįsęs savo šeimos vaikų paliesti, vis jam pasimaisę nužudytųjų vaikų veidai.

Net ir vyriausias masinių žudymų įsakinėtojas Himmleris, buv. SS generolo Bach-Zalevski parodymu, per vienas pavyzdinis egzekucijas, į kurias jis buvo atvykęs, apalpęs ir po to jau pareiškęs: "Tai jau visai pasibaigė. Kaip čia mes turėtume kitaip daryti?" (Netrukus Berlynas ir įvedęs naują žudymų naikinimo būdą: žudyti nuodingomis dujomis.)

Boehme ir Kaune vykdęs žudymus

Nors byla Ulme eina tik apie žudymus Lietuvos pasienyje, bet bylos eigoje buvo paliesti ir žudymai Kaune. Mat, kaltinamasis Boehme, buv. gestapo viršininkas Tiltėje, 1944 metais Kaune ėjęs saugumo policijos (SD) viršininko pareigas. Liudininkas W., kuris Wuertzburo teismo už Lietuvos gyventojų žudymus jau yra nuteisintas iki gyvos galvos, paliudijo, kad kartą viena žudymų partija Kaune buvusi sušaudyta tiesiog ir Boehmės įstaigos langais. Liudininkas buvęs įsitikinęs, kad tai įvykę Boehmės įsakymu. Ulmo byloje iškilo ir 40,000 žmonių nužudymas Vielnėje.

Kitas liudininkas, buvęs vokiečių policininkas Kaune, paliudijo, kad jo dalinis dalyvas tūkstundžių žmonių žudyme Kaune. Bet būta ir atsitiktinų, kad vienas kitas pačių vokiečių atsisakė žudymuose dalyvauti. Vienas toks Kaunė pareiškė: "Aš nesitikiu čia dalyvauti, darykite su manim, ką noritė." Vėliau jis teise buvo sušaudytas.

Jurgio Gvildžio nužudymo paraštėje

Jau buvo anksčiau pranešta, kad vienas Ulme kaltinamųjų, Frans Behrendt, prisipažino nušudęs "vieną lietuvių, kriminalinės policijos komisarą". Tuomet

dar nebuvo aiškiai žinoma jo pavardė. Dabar jau ji yra paaiškėjusi: Tai buvo Lietuvos saugumo policijos valdininkas Jurgis Gvildys. Kai bolshevikai Lietuva užėmė, Gvildį suėmė. Jis kalėjime išbuvo iki karo pradžios. Bet neišgali jis išaugėti laisvė. Naciai jį suėmė ir dabar jau iš Ulmo bylos eigos patiriama, kad kaltinamas Franz Behrendt, anuomet vokiečių policijos pareigūnas, Tiltės gestapo (Boehmė) įstaigos parėdymu Gvildį nugalbėjęs į Lietuvos pasienį, parklūpęs su veidu žemėn ir sušaudęs. Kartu su juo buvęs ir kitas pareigūnas.

Apklaushinėjant liudininkus, atradome vienas buvęs policijos

pareigūnas (Klaipėdoje), kuris bandytinį veiksmą darį pateisino. Šis nacių dvasios liudininkas turėjo drąsos teismo salėje pareikšti, girdi, Gvildys mirties vertas būvęs dėl savo laikysenos prieš Klaipėdos krašto vokiečius. Net teismo pirmininkas pasipiktino tokiu pasisakymu ir pastebėjo "Na, ką tad nusipelnė tie, kurie tūkstančius žydi nužudė?"

Byloje išskyla tiek jaudinančių dalykų, kad dalyviai turi turėti stiprius nervus visam tam pėnešt.

Idomūs dokumentai

Teismas turi savo bylose įdomiu dokumentu, kurie aiškiai rodo gestapo ir kai kurių kitų vokiečių įstaigų ir jų pareigūnų kaltę Lietuvos gyventojų žudyme. Viename tokiame dokumente pažymėta, kad gestapas kartu su SD Lietuvos pasienyje įvykdė tokius žudymus: liepos 2 d. Tauragėje 133 smėnis, liepos 3 d. Jurbarkė 322, Augustavė 316, Mariampolėje 68. Bet tai tik vienas iš eilės dokumentų.

DEL "KEISTO UŽSIMOJIMO"

PRANYS ALSENAS, Kanada

(Raštas diskusinis.—"Garso" redakcija)

"Draugo" š. m. liepos 3 d. laidoje p. J. Gobis, paminėjęs spaudoje matytą žinią, jog Lietuvių Archyvas prašys siusti jam laiškus, gautus "iš anapus", kuriuos, esą, Dr. V. Vitalis apsiėmęs suklasifikuoti, paraušti spaudai ir pasipirpinti jų išleidimu, vėliau patiekia platinius savo samprotavimus, iš kurių, nekritiškai ir tai pažiūrėjus, atrodo, jog tokių laišku rinkimas, o, tuo labiau, ruošimas juos išleisti atskiru leidiniu—yra, mažų mažiausiai, tik keistas užsimojimas. Pagrindinis tam motyvas—esą, iki šiol nebuvo priimta privatinis gyvųjų žmonių laiškus, rašytus privatiniais žmoniems, rinkti į archyvus ir daryti iš jų knygas.

Su šitokia p. J. Gobio teigimu galima sutikti, bet, turint galvoje šio meto specifines sąlygas, galima tuo teigimu ir paabejoti. Tiesa, normaliose aplinkybėse privatus žmonių laiškas ar jų ištraukos, jeigu skelbiama viešumą, daroma daroma laišku autoriams mirus. Galimas daiktas, tas praktikuojama todėl, kad žmones visuomet itin kankina mairū veikia tas balsas, kuris ateina iš kapo angos.

Beigi, kalbant apie šio meto mūsų brolių ir sesių bei kitų artimųjų laiškus "iš anapus" (iš pabėgusių Lietuvos arba Klaikaus Sibiro)—ar nepanašai padėtis, kaip kad būtų jų balsas iš "karpangos"? Juk, iš tikrųjų, visą eilę metų—daugiau ilgo dešimtmečio—neturėjome nuo jų jokio laiškelio, jokios žinutės, nežinojome kur jie, ką veikia, kaip gyvena, pagaliva, ar dar gyvi tebėra...

Toliau išreikšta p. Gobio mintis, jog asmeniniuose laiškuose esti tokių dalykų, "kurie plačiau visuomeninei visai neįdomūs" arba, tiesiog, nesuprantami. Čia norėtumė klausyti: tai kam skelbti tokius laiškus, kurie nesuprantami ir neįdomūs? Reikia manyti, kad yra begalinė daugybė laišku arba jų ištraukų, visoms įdomių, net tikrų šedevrų, pavaizduojant nūdienę mūsų tautos epopėją net literatūrinu atžvilgiu. Tam gi ir reikalingas tokių laišku parinkimas, jų suklasifikavimas ir suredagavimas spaudai skirtam leidiniui. Tam tikslui, ne šitam, matyt. Liet. Archyvas pakvietė į darbą ir Dr. Vitalį.

Kaip pavyzdį, čia noriu paminėti poros laišku "iš anapus" ištraukas, jau buv. paskelbtas iš civijos spaudoj, kurios parodyd kaip gražiai, kaip jausingai ir kaip vaizdžiai jie moka juose išreikšti savo mintis apie tokius dalykus, kurie buvo ir tebėra, netik vienas, bet ir mums šventi. Štai vienas fragmentelis:

"Viena proga pada:eme ekskursai į Kryžių kalną. Mano brangusis, aš vargiai pajėgiu aprašyti šioki Dievo stebuklą. Tai kryžių miestas. Apylinkės, kuriose yra tas stebuklingasis kalnas, yra labai gražios. Piliakalniis, kurios, legendose pasakojimu, savo žemėmis yra bašnyčios uždangęs, yra gana augūtas. Kelis prie ėjimo puošia abiejose pusėse pastatyti dideli meniški kryžiai. Lipant į kalną malda pati veržiasi iš krūtinės ir lipu ir, rodos, net pats sauvė nejauti. Čia geriausiai žmogus pajunti, kad mūsų Tėvyne Dievo niekas nepajęgia iš širdies išplėsti ir tik šis pajonti kokia kėndian-tis ir vargina mūsų gyvenimą" (Klaipėdoje), kuris bandytinį veiksmą darį pateisino. Šis nacių dvasios liudininkas turėjo drąsos teismo salėje pareikšti, girdi, Gvildys mirties vertas būvęs dėl savo laikysenos prieš Klaipėdos krašto vokiečius. Net teismo pirmininkas pasipiktino tokiu pasisakymu ir pastebėjo "Na, ką tad nusipelnė tie, kurie tūkstančius žydi nužudė?"

Byloje išskyla tiek jaudinančių dalykų, kad dalyviai turi turėti stiprius nervus visam tam pėnešt.

Idomūs dokumentai

Teismas turi savo bylose įdomiu dokumentu, kurie aiškiai rodo gestapo ir kai kurių kitų vokiečių įstaigų ir jų pareigūnų kaltę Lietuvos gyventojų žudyme. Viename tokiame dokumente pažymėta, kad gestapas kartu su SD Lietuvos pasienyje įvykdė tokius žudymus: liepos 2 d. Tauragėje 133 smėnis, liepos 3 d. Jurbarkė 322, Augustavė 316, Mariampolėje 68. Bet tai tik vienas iš eilės dokumentų.

DEL "KEISTO UŽSIMOJIMO"

PRANYS ALSENAS, Kanada

(Raštas diskusinis.—"Garso" redakcija)

"Draugo" š. m. liepos 3 d. laidoje p. J. Gobis, paminėjęs spaudoje matytą žinią, jog Lietuvių Archyvas prašys siusti jam laiškus, gautus "iš anapus", kuriuos, esą, Dr. V. Vitalis apsiėmęs suklasifikuoti, paraušti spaudai ir pasipirpinti jų išleidimu, vėliau patiekia platinius savo samprotavimus, iš kurių, nekritiškai ir tai pažiūrėjus, atrodo, jog tokių laišku rinkimas, o, tuo labiau, ruošimas juos išleisti atskiru leidiniu—yra, mažų mažiausiai, tik keistas užsimojimas. Pagrindinis tam motyvas—esą, iki šiol nebuvo priimta privatinis gyvųjų žmonių laiškus, rašytus privatiniais žmoniems, rinkti į archyvus ir daryti iš jų knygas.

Su šitokia p. J. Gobio teigimu galima sutikti, bet, turint galvoje šio meto specifines sąlygas, galima tuo teigimu ir paabejoti. Tiesa, normaliose aplinkybėse privatus žmonių laiškas ar jų ištraukos, jeigu skelbiama viešumą, daroma daroma laišku autoriams mirus. Galimas daiktas, tas praktikuojama todėl, kad žmones visuomet itin kankina mairū veikia tas balsas, kuris ateina iš kapo angos.

Beigi, kalbant apie šio meto mūsų brolių ir sesių bei kitų artimųjų laiškus "iš anapus" (iš pabėgusių Lietuvos arba Klaikaus Sibiro)—ar nepanašai padėtis, kaip kad būtų jų balsas iš "karpangos"? Juk, iš tikrųjų, visą eilę metų—daugiau ilgo dešimtmečio—neturėjome nuo jų jokio laiškelio, jokios žinutės, nežinojome kur jie, ką veikia, kaip gyvena, pagaliva, ar dar gyvi tebėra...

Toliau išreikšta p. Gobio mintis, jog asmeniniuose laiškuose esti tokių dalykų, "kurie plačiau visuomeninei visai neįdomūs" arba, tiesiog, nesuprantami. Čia norėtumė klausyti: tai kam skelbti tokius laiškus, kurie nesuprantami ir neįdomūs? Reikia manyti, kad yra begalinė daugybė laišku arba jų ištraukų, visoms įdomių, net tikrų šedevrų, pavaizduojant nūdienę mūsų tautos epopėją net literatūrinu atžvilgiu. Tam gi ir reikalingas tokių laišku parinkimas, jų suklasifikavimas ir suredagavimas spaudai skirtam leidiniui. Tam tikslui, ne šitam, matyt. Liet. Archyvas pakvietė į darbą ir Dr. Vitalį.

Kaip pavyzdį, čia noriu paminėti poros laišku "iš anapus" ištraukas, jau buv. paskelbtas iš civijos spaudoj, kurios parodyd kaip gražiai, kaip jausingai ir kaip vaizdžiai jie moka juose išreikšti savo mintis apie tokius dalykus, kurie buvo ir tebėra, netik vienas, bet ir mums šventi. Štai vienas fragmentelis:

"Viena proga pada:eme ekskursai į Kryžių kalną. Mano brangusis, aš vargiai pajėgiu aprašyti šioki Dievo stebuklą. Tai kryžių miestas. Apylinkės, kuriose yra tas stebuklingasis kalnas, yra labai gražios. Piliakalniis, kurios, legendose pasakojimu, savo žemėmis yra bašnyčios uždangęs, yra gana augūtas. Kelis prie ėjimo puošia abiejose pusėse pastatyti dideli meniški kryžiai. Lipant į kalną malda pati veržiasi iš krūtinės ir lipu ir, rodos, net pats sauvė nejauti. Čia geriausiai žmogus pajunti, kad mūsų Tėvyne Dievo niekas nepajęgia iš širdies išplėsti ir tik šis pajonti kokia kėndian-tis ir vargina mūsų gyvenimą" (Klaipėdoje), kuris bandytinį veiksmą darį pateisino. Šis nacių dvasios liudininkas turėjo drąsos teismo salėje pareikšti, girdi, Gvildys mirties vertas būvęs dėl savo laikysenos prieš Klaipėdos krašto vokiečius. Net teismo pirmininkas pasipiktino tokiu pasisakymu ir pastebėjo "Na, ką tad nusipelnė tie, kurie tūkstančius žydi nužudė?"

ZVAIGZDE

Kas man iš to, kad tu išbudus Ugnies pripildytas akis atmerkei—Šiaubingi nuotoliai atskyrė mudu, Akų naktų grakščioji verge!

Kas man iš to, kad tavo žvilgsnis Ateis čionai po milijardo metų, Kai bus žmogaus nutilę žingsniai, Pavargusios erdvėj planetos.

Gal tu esi ta išrinktoji, Kurios negalima jau bu išvysti, Gal tavo vardą man kartoją Paukšteliai, grįždami į židą?

Bet kas iš to, kad vis į toli Sksrendi greičiau už paukštį, vėją—Tu man sesuo, o aš tau brolis Pasauly būti negalėjau.

Leonardas Andriekus

BALFO SEIMAS

Bene paskutinis šių metų didesnis lietuvių susirinkimas bus BALFO seimas, kuris įvyks š. m. lapkričio 29-30 dienomis New-Jarko sutinkame, kad tuose kūriniuose yra blogo, bet daug ir gera, daug karcios tiesos okupantui, daug sveikos ir mielos kurybos lietuvių širdžiai, bet nepatartume to "atitiestojo veidrodžio" išleisti atskiru leidiniu, nes tai iš tikrųjų būtų tiems rašytojams palengvinimas "išgauti vizą į Sibirą".

J. Gobis sako, kad jeigu Dr. Vitalis sudarytų knyga iš vardinųjų laišku, tai tokia knyga būtų pagrįndas kalniamajam aktui visiems lietuviams, kurių laiškas patektų į Liet. Archyvo paruoštą knygą. Tas tiesa ir mes visikiškai sutinkame. Vienok, čia reikia priadurti, kad nėra jokio reikalo "iš anapus" gautus laiškus skelbti su autorių vardais, pavardėmis ir adresais. O teigimas, kad vardų ir adresų laišku nemėnkas argumentas—taip pat neišlaiko kritikos. Juk ir šiame mane rašinyje cituotuose fragmentuose nėra autorių nei vardų, nei pavardžių, bet ar neįdomios, ar neoriginalios jų mintys, ar galia, ar neįtikinančiai jos skamba mūsų ausyse? Man atrodytų, kad taip. Juk ir literatūrinuose kūriniuose (pavyzdžiui, premijuotame J. Gliudaus "Ora pro nobis")—nėra gi tikrų pavardžių, nei kitų davinųjų kūrinių, o ar neuženka toki laišku "iš anapus", nors be autorių pavardžių, būtų įtikinamesnis ir autentiškesnis leidinys, negu romanas ar novelė.

"Ištiesinus" mūsų rašytojų, gyvenančių pavergtų Lietuvoje, kūrinius, jau nebūtų galima apšėti be jų kūrėjų pavardžių, tad kodėl gi p. Gobis siūlo tai daryti ir pafengvinti tiems rašytojams pasiekti Sibirą arba kalėjimų cėles?

Rinkimas, klasifikavimas ir pagaliau, išleidimas tokių laišku "iš anapus", mano manymu, yra pagrįntinas.

ROSTOCKE (Vokietijos sovietinėje zonoje) įvyko "Baltijos jūros pavergtoji Lietuvoje, sovietiniai kalbėtojai kėlė "Baltijos jūros paktą" reikalinguma (E.).

LONDONAS.—Rugpjūčio 9-ta Lybijos kalnuose, netoli Benghaz, nukrito ir sužudo lėktuvas. Iš 54 keleivių ir įgulos personalo žuvo 34.

Lietuvos draugui adv. H. Jukunen, kaip praneša Eltos bendradarbis Skandinavijoje, neseniai suėjo 85 metai. Jis palaikė draugiškus ryšius su Lietuva jau nuo 1920 metų ir ne kartą įvykė lankėsi. Tarp kitko jis padėjo kan. A. Sabaliauskį vėlyti žinomo surmių rašytojo Alekšio Kivio romaną "Septyni broliai". 1926 metais yra išleidęs leidinį apie M. K. Čiurlionį ir suomių spaudoje daug rašęs apie Lietuvą, lietuvius, jų meną ir praeiti. Miela Lietuvos drauga nuoširdžiai sveikina lietuvių tautos žmones šiaip ir anapus geležinės uždangos (E.).

ADV JUKUNEN 85 M. AMŽIAUS

AR JAU ĮSIGIJOTE ISTORIJA?

Kiekvienas sąmoningas lietuvis, kuriam rūpi susipažinti su mūsų pirmųjų ateivių vargais ir rūpesčiais, su pirmųjų draugijų, organizacijų ir parapijų steigimu, su mūsų Susivienijimo praeičia, darba ir nuopelnais fraternalinėje, tautinėje, religinėje ir kultūrinėje srityse, turėtų įsigyti LIETUVIŲ ROMOS KATALIKŲ SUSIVIENIJIMO ISTORIJA.

Istoriją parašė žinomas istorikas dr. Antanas Kučas. Istorijos kaina \$3.00.

Užsisakant išpildykite žemiau paduota blanką, pridėkite \$3.00 ir siųskite Lithuanian R. C. Alliance of America, P. O. Box 32 (71-73 S. Washington St.), Wilkes-Barre, Pa.

ISTORIJOS UZSIPRNUME AVIMO BLANKA

Siuo užsisakau LRKS Istor. jį ir siūčiu \$.....

Vardas - pavardė

Numeris ir gatvė

Miestas

Zona

Valstybė

Parašas

RECORD OF SOVIET "SELL OUTS"

Suppose the summit meeting does come off. Suppose we do make an agreement with Nikita Khrushchev to embargo arms to the Middle East, or anything else to keep the peace.

AGREEMENT: Jan. 21, 1932, Russia signed non-aggression pact with Finland. VIOLATION: Nov. 30, 1939, Red Army marched against Finland.

AGREEMENT: On June 5, 1922, Moscow signed an agreement of friendship with democratic Czechoslovakia. On Dec. 12, 1943, when Czechoslovakia was under Nazi occupation, the Russians again concluded a treaty of "friendship and mutual aid" with the Czech government-in-exile in London.

AGREEMENT: Feb. 11, 1945, at Yalta Stalin agreed with Roosevelt and Churchill that after Hitler's defeat the liberated nations should solve economic and political problems by democratic means.

AGREEMENT: On Dec. 17, 1925, the Russians signed a non-aggression treaty with Turkey. VIOLATION: March 20, 1945, Moscow repudiated the agreement, began a war of nerves against the Turks with the object to seize the Dardanelles.

AGREEMENT: At the Geneva Summit Conference in 1955, the Russians pretended to embrace a new "Geneva spirit" of international friendship.

THEY CAME FROM NEAR AND FAR TO HONOR AN OLD FRIEND

Kyoto, Japan.—It was an unusual congregation for a Catholic Church. The front pews were filled with Buddhist and Shinto priests and Protestant ministers.

had overrun the country and later died from Red treatment during the forced march north to the Yalu River. Bishop Paul Furuya of Kyoto celebrated the Pontifical Mass and preached an inspiring eulogy on Bishop Byrne.

ROLL OUT THE BARREL

Tanganika, East Africa.—Contrary to popular belief, natives in the Maryknoll mission areas here, don't use hollowed-out trees to beat out a native rumble.

Of course, the oil companies aren't always too pleased at the number of oil barrels that disappear each year.

DIEVAS SU MUMIS MAZIESIEMS KATEKIZMAS

Anglų kalba parašė kun. Richard Felix, O.S.B. Lietuvių kalbon išvertė kun. dr. A. Dekania. Išleido šv. Kazimierus Seraps. 73 puslapiai, pavaikluotai. Kaina 30 centų apmokėjimui.

LITERARY PRIZES IN 1958

In order to further literary activity, several Lithuanian organizations have instituted cash prizes for deserving works of literature. These prizes are awarded during the first half of each year to works of prose and poetry, either published or in manuscript.

Writers Guild: It was awarded her for her collection of poetry Rugsėjo Žvaigždės (The Stars of September). The author is a teacher by profession; for many years she taught the Lithuanian language and Lithuanian literature in several high schools in Lithuania.

THOUSANDS ATTEND BLUE ARMY DAY AT BRUSSELS

Washington, New Jersey.—Thousands took part in an international meeting of the Blue Army of Our Lady of Fatima at the Brussels Exposition, which was announced at Blue Army National Headquarters, here, today.

followed the Mass, with each person answering in his native language. Cardinal Tisserant led the first decade in Latin; the second was in Portuguese, led by Bishop Venancio; the third in Flemish led by Canon Bernard van den Bergh, rector of the Basilica; the fourth in French, led by Most Rev. Edmundo Lecler, delegate of Cardinal van Roey, and the fifth in English, led by Msgr. Colgan.

TRADICINE DIENA WATERBURY, CONN.

Rengia trijų katalikiškų organizacijų apskritys, būtent: Lietuvių R. K. Susivienijimo Amerikoj, Moterų Sąjogos ir Darbininkų Sąjogos. Šis išvažiavimas yra tradicinis šios valstybės šventė ir kurią suvažiuoja giminės, kaimynai ir visi geros valios lietuviai bei lietuvės.

Padarykime šį išvažiavimą sekmingu. Marijona Jokubaitė, Moterų Sąjogos apskr. sekr.

BENDRAM PIKNIKUI VISKAS PARUOŠTA

WATERBURY, Conn.—Trijų dienų pikniko, kuris įvyks rugpjūčio 24 d. Waterbury, rengėjai paskutinį posėdį turėjo rugpjūčio mėn. 5 d. Waterbury.

Komisijos pirmininku yra veiktėjas Petras Jakubauskas, sekretoriumi p. Marija Bakutienė.

MISS FLORIDA TARP LIETUVIŲ

LOS ANGELES, Calif.—Lietuvos garbės konsulas dr. Julius J. Bielskis rezidencijoje 1001 Hills Avenue, Los Angeles, Cal., įvyko smagios vaišės konsulo žmonos p. Onos Bielskienės vardadienio proga.

Si reto grožio ir labai šilto amonybės lietuvaitė, dabar gyvenanti nelietuviškoje aplinkoje, daugelio svečių nusivylimui nekaltėjo lietuviškai. Bet eilę paskirų lietuviškų žodžių ir posakių dar mokėjo. Sekėsi lietuviškai kalbėti buvo išmokusi iš savo senutės vaikystėje, bet vėliau primiršusi.

Jei būtų grožio daugiau bendrauti su lietuviais, Marcia tikrai greit "atlietuvių" ir kalbos srityje. Ji nepriklauso prie tų, kurie išsiginą savo tautinės kilmės ir skuba kaisyti svetimomis plunksnomis. Ji jaučiasi lietuvaitė, didžiuojasi savo kūme ir pati mielai įsėjo bendravimo su lietuviais. Kai per grožio festivalo atidarymo iškilmes į Long Beach buvo pakviestas diplomatinis kopusas, jų tarpe ir Lietuvos garbės konsulas dr. J. J. Bielskis ir publikai praneštos dalyvių pavardės, Marcia Valibaitė, išgirdusi apie Lietuvos konsulo dalyvavimą, netrukus pati jį susijieškojo ir prisistatė, kaip vienintelė lieuvaitė.

Long Beach iškilmių metu, o taip pat ir vaišėse pas pp. Bielskius ji jaukiausiai jautėsi lietuvių laikraštinių tarpe, su kuriais jai bebūvo galo įspūdiams, kalboms ir juokavimams. Palinkėjime, kad 1958 metų Amerikos grožio vicekaralienė pasisektų įgyvendinti savo svajonę—tapti žinoma televizijos aktorė.

LIETUVIŲ MALDININKŲ KELIONĖ KANKINIŲ ŠVENTOVEN

Kanadoje yra garsi šventovė visiškai netoli Midlando, vadinama Martyrų Shrine. Tenai gražiame kalnelyje stovi puiki bažnyčia, ypatingai gražiai ir meniškai įrengti Kryžiaus keliai ir kiti turistams ir prisiminimui verti objektai. Tojų vietovių XVII šimtmečio vietinių indėnų buvo nužudyti ir mirė kankinių mirtimi 8 prancūzų žuizitai, pirmieji misijonieriai, skleidę šviesą ir nešę aurometiniams Kanados gyventojams pradinę civilizaciją. Visi mėnėti įėjūitai—kankiniai yra paskelbti šventaisiais.

Tuo buvo baigtos gražiosios V. Padolskis. Mišioms pasibaigus ir po pertraukos, buvo apėiti Kryžiaus keliai, kuriems vadovavo Tėvas Placidus, OFM. Tada buvo susirinkta prie Lietuvos kankinių kryžiaus. Buvo atvykę prie kryžiaus ir abu ekscelecencijos. Deja, pradėjus lietuvių laišnoti, vėl visi turėjo susirinkti į bažnyčia. Tenai vysk. Padolskis pasakė gana ilgą ir prasmingą pamokslą, pabrėždamas, kad nūdien ir Lietuvos žemėlė bei Sibiro taigos nusėtos lietuvių kankinių kaulais ir nušalstytos jų krauju. Ekscelencija išreiškė viltį, jog ateis laikas, kad ir mes statsime kryžius ir šventoves ant jų kapu.

44-JI LIETUVIŲ DIENA LAKEWOOD, PARK, SEKMADIENĮ, RUGPJŪČIO 17, 1958

1. Tradicinė Lietuvių Diena, kuri per 43 metus buvo laikoma Lakewood Park, Pa., rugpjūčio 15 d., šiais metais bus sekmaadienį, rugpjūčio 17, kuris artimiausias 15 d. rugpjūčio. Priešastys, kurios privertė perkelti Lietuvių Šventę iš 15 d. rugpjūčio į sekmaadienį, yra šios:

a) Sekmaadieniai yra daug lengviau ir patogiau žmonėms atvykti į Lietuvių Dieną, negu kitomis savaitės dienomis.

Persijuntimui siuntinių į SSSR, Lietuvą, Latviją, Estiją ir kitas respublikas naudokitės patarnavimu patikimos, atydzios ir skubios firmos GENERAL PARCEL & TRAVEL CO., Inc. 135 West 14th Street, New York 11, N. Y., Tel. CH 3-2583

VIETINES ZINIOS

WYOMING KLONIO LIETUVIU DIENA

Tradicinė Wyoming Klonio Lietuvių Diena, kaip kiekvienais metais, taip ir šiemet rengiama Darbo Diena—pirmadienį, rugsėjo 1, Sans Souci parke.

ADOLFAS NORVAISA LEGIONIERIU DELEGATAS

Amerikos Legiono Kingston'o postas išrinko Adolfą Norvaisą delegatu į nacionalinę Legiono konvenciją, kuri prasidės Darbo Dieną, rugsėjo 1, Chicagoje.

4-TOS APSKRITIES ISVAZIAVIMAS

Pereitą sekmadienį, birželio 10, Rocky Glen parke įvyko metinis LRKSA 4-tos Penna apskrities išvažiavimas. Diena pasitaikė graži, dėlto supaūkė apšvielti publikos, kuri linksmai praleido laiką.

MIRE KARALIONIENE

Ilgametė LRKSA 6 kuopos narė Ona Karalioniene, gvy. 105 Pierce St., Plymouth, mirė rugpjūčio 8-tą, palaidota rugpjūčio 12-tą į Lyndwood'o Šv. Kazimiero bažnyčios parapijos kapinėse, Muhlenburg.

LRKSA 17 KUOPOS NARIU DEMESIUI

Pereitą "Garso" numerį, per neapsižiebimą, buvo klaidingai paskelbta, kad reguliari 17-tos kuopos susirinkimas įvyks sekmadienį, rugsėjo 14-tą Sans Souci parke.

MIRE P. MILTENIS

CUOPO BROOKLYN, N. Y.—115 kuopos ilgametis narys Petras Miltenis, po trumpos ligos, rugpjūčio mėn. 2 d. mirė ligoninėje. Nulūdimas paliko sūnų.

"GARSO" KNYGU KATALOGAS MALDAKNYGES

RAMYBES SALTINIS. Surinko prelatas P. M. Juras. Išleido Lietuvių Katalikų Spaudos Draugija, Chicago, Ill., 1954 m. 544 puslapiai. Kaina \$3.00.

J BENDRA PIKNIKA

WATERBURY, Conn.—Metinis trijų Conn. apskričių piknikas (išvažiavimas) įvyks sekmadienį, rugpjūčio 24, 1958, Bellevue Parke, prie Lakewood Park, Waterbury, Conn.

JUOKELIAI

Ne Tuojau Mokytoja mokiniams: Kas iš jūsų nori eiti į dangų, prašau atsistoti.

PRAMOGU RENGEJU DEMESIUI

GRAZIAUSIU LIETUVISKU IR ANGLISKU DAINU RINKINELI (Song List)

JUOKELIAI

Ne Tuojau Mokytoja mokiniams: Kas iš jūsų nori eiti į dangų, prašau atsistoti.

JUOKELIAI

Ne Tuojau Mokytoja mokiniams: Kas iš jūsų nori eiti į dangų, prašau atsistoti.

A. A. Mirusiems

A. A. ELENA DUSKAUSKIENE, gvy. 768 Main Street, Sugar Notch, mirė rugpjūčio 6-tą Mercy ligoninėje; palaidota į Šv. Petro ir Povilo bažnyčios St. Mary's kapinėse, Hanover Township. Velionė buvo gimusi Pittstone, paskutinius 18 metų gyveno Sugar Notch. Priklause prie parapijos, prie Altoriaus - Roščiaus ir kitų draugijų. Paliko vyrą, du sūnus, dukterį, tris anūkus, tris seseris ir du brolius.

A. A. KATRĖ KALĖDIENE, gvy. 86 Willard St., Luzerne, mirė rugpjūčio 9-tą Šv. Marijos Viloje, Elmhurst, Pa. Pašarvota buvo direktoriaus Betz įstaigoje, Luzerne. Palaidota trečiadienį, rugpjūčio 13-tą, į Šv. Onos bažnyčios parapijos kapinėse, Lehman. Velionė buvo gimusi Lietuvoje. Priklause prie Šv. Širdies, Roščiaus ir Šv. Pranciškaus Trečiojo Ordino draugijų. Paliko dukterį Nelę, anūką kunigą Juozą Mažeiką, gvy. Pawhuska, Oklahoma, ir kitus šešis anūkus.

A. A. MYKOLAS VALANSKIS, gvy. 99 Hillside Ave., Edwardsville, mirė rugpjūčio 10-tą General ligoninėje, palaidotas rugpjūčio 13-tą į Kingston'o Šv. Marijos bažnyčios parapijos kapinėse, Pringle. Velionis buvo gimęs Edwardsville. Paliko žmoną, sūnų, dukterį, seserį ir brolius.

A. A. MARIJONA ALISAUSKIENE, gvy. 24 Luzerne St., Lee Park, mirė rugpjūčio 10-tą; pašarvota buvo direktoriaus Leagus įstaigoje, Wilkes-Barre; palaidota rugpjūčio 13-tą į Wilkes-Barre Šv. Trejybės bažnyčios parapijos kapinėse, Pringle. Paliko dukterį, penkis anūkus, šešis pro-anūkus ir kitus artimuosius.

A. A. TAMAS SURDOKAS, gvy. 416 Park Avenue, Wilkes-Barre, mirė rugpjūčio 6, palaidotas rugpjūčio 8-tą į Šv. Trejybės bažnyčios St. Mary's kapinėse, Hanover Township. Velionis iš Lietuvos atvyko 1902 metais.

APIE KANADOS LIETUVIU GYVENIMĄ IR VEIKLĄ

IS "ELTOS" PASIKALBEJIMO SU BUVUSIU VLIK'O PIRMININKU J. MATULIONIU

Europos lietuviams malonu, kad šią vasarą jau du buvo VLIK'o pirmininkai iš užjūrio su besilankančiu šiuo metu VLIK'ietėje preli. Krupavičiūm įsijodėme jau perėjame "Eltos Informacijų" numerį. Šį kartą pertekime savo skaitytojams pasikalbėjimą su Jonu Matulioniu, dabartiniu "Liton of Canada Ltd." pirmininku. Tos bendrovės būstinė yra Toronte. Ji verčiasi ypatingais aparatais importuoti iš Europos. Tos bendrovės reikalai buv. VLIK'o pirmininkas ir buvo atvykęs į Europą. Būdamas Vokietijoje, buvo užsukęs ir į Reutینگę, kur su VLIK'o Vykdomosios Tarybos ir Eltos darbuotojais pasidalino mintimis kai kuriais mums visiems rūpimais klausimais.

"Kokia yra Kanados vyriausybės laikysena Lietuvos atžvilgiu?" "Ir nauji Kanados vyriausybės yra Lietuvai ir lietuviams palanki. Kanados ministeriai ir parlamento atstovai dalyvauja lietuvių ir kitų pabaltiečių parengimuose ir aiškiai pasisako už pavergtuosius. Palankiai Kanados viršinės atsiliepija ir apie naujuosius ateivius."

"Kokios nuotakos mūsų tautiečiuose Lietuvos laisvinimo reikalais?" "Geros. Kanados lietuviuose yra taip pat įvaicių srovė, bet, atrodo, jie svarbiausios tautos reikaloje yra vieningesni, negu bet kur kitur. Pavyzdžiui, kai buvo rinkimai į PLB seimą, išrinkta dauguma "vlkinų srovės" žmonės. Mažas tėra skaičius tų, kurie laikosi samoningai atokiau nuo bendros Lietuvos laisvinimo linijos. Ir Tautų Fondo reikalai Kanadoje palauginami geriau stovi, negu kur kitur. Renkamos aukos laisvinimo reikalams netik tokios progomis, kaip Vasario 16-ji, bet įgyvendinamas ir gražus planas rinkti aukas einant per namus. Kai dėl Kanados lietuvių atskirų vietų dosnumo, tai kol kas pirmauja Torontas. Tautiečiai aukoja, nes žino, kad tai ein svarbiame reikalui."

"Ar daug siunčiama stutinių į Lietuvą, Sibirą?" "Siunčiama labai daug siuntinių tiek į pavergtąją tėvynę, tiek ir į Sibirą. Yra susideriusios specialios bendrovės tam reikalui. Gaunami atsiliepimai rodo, kaip svarbūs tokie siuntiniai."

"Kaip įsikūrė lietuvių emigrantai, po karo atvykę į Kanadą?" "Lietuviai Kanadoje įsikūrė gerai. Tokiame Toronte nemažai naujų šeimų, kuri neturėtų nuosavus namus. Daug stotasi ir Montrealyje ir kitur. Toronte apylinkėse yra jau apie 100 lietuvių vasarnamių. Sėkmingai lietuvių eina ir į visokius verslus. Miestuose yra jau daug lietuviškų krautvių, valgyklų, valyklų, rangovų kontraktorių (kurie stato namus ir juos parduoda) ir kitų. Vien Toronte tokių rangovų yra apie 40. Taip pat yra daug vadinamų brokerių, kurie tarpininkauja namų pirkime ir pardavime. Iš mažo pradėję lietuviški bankai taip pat nuolat auga, patarnaudami tautiečiams finansiniuose reikaluose. Turtingai gyvena ir lietuvių fermeriai (ypatingai senieji). Tuose lietuvių ūkiuose visur elektra, visokiausios mašinos, traktoriai. Namuose elektrinės virtuvės, skalbiamosios mašinos ir kiti įrenginiai. Tų fermerių gyvenimas niekuo nesiskiria nuo miestiečių gyvenimo. Tik jaunimui vyrams ne visada lengva rasti gyvenimo draugę lietuvaitę, nes vyrų yra daugiau negu moterų.—Parengimai gausiai lankomi, ypatyngomis progomis susirenka net po kelis tūkstančius tautiečių. Ir bažnyčios gausiai lankomos."

KONGRESAI, SUVAŽIAVIMAI, SPAUDA IR ŠALPOS REIKALAI

FLORIDA.—Rugpjūčio 2-ą paldedo 100 tonų raktas iš dviejų dalių, kuri pasiekė orbitą. Ji skrido tiesiai į aukštą 15 tūkstančių mylių į valandą. B. Br.

LOCK HAVEN, Pa.—Rugpjūčio 9-tą kryžkelėje suvažinėjo kurdę Paul Mazza, 55 metų, kuris mirė bevežant į ligoninę.

KANSAS CITY.—Rugpjūčio 9-tą dėl gaisro žuvo trys vaikai.

GRAMERCY 744 N. Street Newark, N. Jersey, USA

BENDROJO AMERIKOS LIETUVIU ŠALPOS FONDO DARBAI

KUN. L. JANKUS, Brooklyn, N. Y.

BALFo Apyskaitose Du Milionai

P. Vl. Kulpavičius, BALFo centro buhalteris ir sandėlio vedėjas kruopščiai balansuoja BALFo knygas sekmui. Didelis tai darbas, nes didelė apyvarta, bet jau matyti, kad BALFas per 2 metus išsiuntė virš 2 milijonų svarų visokių gėrybių užjūrius, daugiausia į Vokietiją. Galia, kad Vasario 16 gimnazija ir PLB Vokietijos Krašto Valdyba savo pranešimuose apie tai tyli: o gal jiems pabodo BALFo šalpa? Jei V. Vokietijoje likusieji nebūtu tos šalpos reikalingi, BALFas galėtų labiau koncentruotis į Lietuvos kankinius už geležinės uždangos.

Tūkstantis BALFo Siuntų j Anapus

Paskutiniu laiku BALFo dėmesys nukrypo į atskirus asmenis, šaukiančius pagalbos iš Anapus. Jiems pagalba būtinai reikalinga, bet negalima jos teikti organizuotai. Reikia gelbėti individualiai. Gimintėms ir pažystamiems prašant, ir daugelyje atvejų pociam BALFui apmokant, vien šiais metais jau pasiūsta virš tūkstančio siuntinukų į Anapus. Puskę jų buvo rūbai, kita pusė—vaistai. Maisto maži kas prašė, nors ir tokių siuntinių nusiųsta, daugumoje į didesnius miestus.

Vasaros Karščiai ir Šalpos Darbai

Salpos darbai kaip karo frontas, jis nesustoja dėl šalčių ar karščių. BALF tarautojai menkai ir atostogauti begali, nes darbai vyksta įprastu tempu. Deja, aukotajai tai atostogauja. BALFo skyriniai retai beatsiliepiama su būtiniausiomis žiniomis, labai reikalingomis balansams suvesti, seimui pasirošti. O ir BALFo skolininkai (paskutinę imigracijos bangą į JAV) tingūs skolas gražinti, kai kurie neatsako į trečią, ketvirtą paragimą; matomai šildosi vasaros saulėje, o šalpos darbai kenčia.

VAISTU SIUNTOS PER BALFĄ

Vaistų dauguma (virš 500 atskirų pavadinimų) buvo nuo dišivos, nervų, širdies, ceumato ligų. Daug kas prašė ir gavo vitamino B12. Čia pažymėtina, kad užsakę vaistus nevengia atsilyginti, bet vaistų siuntiniai per BALFą tekinuo-

ja tik 50%, o retas (labai retas) prideda penkę, auką BALFui. Iki šiol (iš 500 vaistų siuntinių) neteko girdėti, kad vaietai būtų dingę. Gavusieji nesiskundžia muitais, bet negalima nustatyti kokios tie muitai. Gavome tikrą laišką ir dokumentą (rusų-lietuvių kalbom) iš Kelmės, kur įrodoma, kad muito buvo sumokėta po 35 rublius už svarą, arba tiek, kiek būtų kainavę dvi prasto šokolado pyletės. BALFo centras gauna iš Lietuvos daug autentiškų receptų, gauta net tiesioginiai iš klinikų prašymai BALFui su receptais. Tai ne tiesa, kad Lietuvoje neduoda receptų užsienius.

Suvalky Lietuvos ir BALFas

Grįžus p. Narkeliūnaitė iš Punsko (o ji parvežė labai daug informacijų specialiai BALFui) ir iš keleto specialių laiškų ir raštų aišku, kad lietuvių ten šelpinti, bet toji šalpa turėtų gauti kitas formas. Dėl tos šalpos darbas ne tik nesustoja ir nesustiprėja, bet stengiamasi jį dar sustiprinti. Vis dar aėtina daugybė laiškų-prašymų, gaudu skaičius ir, jei broliai amerikiečiai neatsiliepi, kas atsiliepi?

STEPHEN FOSTER'IO DAINOS

Jeigu būtų galima sakyti, kad Amerika 19-to amžiaus viduryje turėjo didelio masto muziką, juo būtų Stephen Collins Foster'is, dainų kūrėjas, sukūręs daugiau kaip tuziną Amerikos garsiausių dainų. Gimęs Amerikos šiaurėje, jis kūrė autentiškas pietų plantacijų dainas ir per trumpą savo gyvenimo laiką jis žodžiais ir muzika išreiškė Amerikos gyvenimo charakterį.

GALIMA ĮSIGYTI ŽODYNŲ

"Garso" administracijoje galima įsigyti praktišką dviejų dalių — angliškai - lietuviškai ir lietuviškai - angliškai Maribodag'os išleisčių žodyną.

ATSIŽVELGIANT Į TO LAIKO DAINŲ RAŠYMO PROFESIJOS MATERIALIJŲ NESAUGUMĄ

Stephen Foster'is gimė netoli Pittsburgh'o, Pensilvanijoje, 1826 m. ir mirė eidamas 37-tus metus metus New York miesto 1864 m. Negavęs muzikinio lavinimo, dar vaiku būdamas jis parodė didelį muzikos talentą, galėdamas gitara pagauti muzikos gaidas, turėdamas tik du metus. Jo pirma daina buvo išspausdinta 1844 m., kai jis buvo 18 metų.

COMMON COUNCIL

Stephen Foster'is atstovauja didžiausią populiariųjų dainų rašymo periodą Amerikoje per 19-tą šimtmetį. Iš 200 jo parašytų dainų daugiau kaip 12 meistriskai sukurtų pasiliko populiariomis per daugiau kaip 100 metų. Tai buvo didelis laimėjimas. Nikas prieš Foster'į ir po jo taip puikiai nepavogo ir nepritaikė Amerikos žmonėms charakteringų muzikos melodijų.

"GARSO" ADMINISTRACIJA

Redaguotas Rev. H. H. Peewress ir Rev. I. Geriko 888 puslapiai. Kaina \$4.50

"GARSO" ADMINISTRACIJA P. O. Box 32 (71-73 S. Washington St.), Wilkes-Barre, Pa.